

Eierskapskontroll/undersøkelse Sande Produkter AS

November 2014

Postadresse: **Postboks 4197, 3005 DRAMMEN**
Besøksadresse: **Øvre Eiker vei 14, 3048 Drammen**
Telefon: **32 20 15 00**
Telefaks: **32 20 15 01**
e-post: **post@bkr.no**
URL-adresse: **www.bkr.no**

Sammendrag

Etter bestemmelser i kommuneloven er kontrollutvalget pålagt ansvar for å gjennomføre selskapskontroll. Dette fremgår av kommunelovens § 77, nr. 5:

"Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m."

Eierskapskontrollen formål er å vurdere om kommunens eierinteresser i selskapet blir ivaretatt. Konkret dreier denne eierskapskontrollen seg primært om å vurdere at den som utøver kommunens eierinteresser, utøver myndigheten på den måten som er fastsatt i den aktuelle virksomhetsloven (lov om aksjeselskaper) og i tråd med kommunens vedtak og forutsetninger.

Følgende problemstillinger er valgt for gjennomgangen:

- *Utøver Sande kommune eierskapet i Sande Produkter AS i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger og etablerte normer for god eierstyring?*
- *Hvordan fungerer samarbeidet mellom Sande Produkter AS og virksomheten Bolig og Fritid?*

I forbindelse med sistnevnte problemstilling, vil det være aktuelt å vurdere om

- *kommunestyrets forutsetninger har blitt oppfylt, jfr. kommunestyresak 30/12 om sammenslåing av Sande Produkter AS og Sande arbeids- og aktivitetssenter.*
- *hvorledes økonomiske og bemanningsmessige ressurser utnyttes og organiseres.*

Vi har gjort følgende vurderinger i forhold til problemstillingene:

Eieroppfølgingen

På bakgrunn av vår gjennomgang vurderer vi det slik at Sande kommune ikke fører tilfredsstillende kontroll med sine eierinteresser i selskapet Sande Produkter AS. Det foreligger ingen eiermelding og heller ingen overordnet eierskapspolitikk som man kan forholde seg til. Det er ikke etablert gode nok rutiner for oppfølging og evaluering av selskap. Hensikten med eierskapsmeldingen er å få etablert en begrunnet tenkning om eierskap for selskap som kommunen eier.

At det ikke er etablert en overordnet eierskapspolitikk, kan få følger som at kommunens eierinteresser ikke utøves i samsvar med vedtak og forventninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer slik som videre påpekt i vår gjennomgang.

Samarbeidet mellom Sande Produkter AS og Bolig og Fritid:

Kommunestyrets forutsetninger i sak 30/12 synes oppfylt med unntak av avviket mellom eiertilskudd i vedtak og inngått samarbeidsavtale.

Når det gjelder bemanning hos Bolig og Fritid gjenspeiler rapporten de opplysninger vi har fått om bemanning og de oppgaver de ansatte utfører når brukerne er ved Sande Produkter AS. Hvorvidt bemanningen hos Bolig og Fritid er adekvat i forhold til de oppgaver som skal løses vil kreve faglige vurderinger som vi ikke har gått inn på i denne rapporten. Imidlertid får vi opplyst at det er gjort kutt i bemanning de siste årene samt at turnus er utarbeidet for å gi en mest mulig effektiv bruk av ansatte.

Samarbeidsavtalen mellom Sande kommune og Sande Produkter AS er i stor grad en fastprisavtale. Brukerne vil i varierende grad kunne benytte seg av tilbudet fra Sande produkter. Det er brukere som ikke benytter plassen fullt ut. Da betaler kommunen for en tjeneste som de aktuelle brukerne ikke benytter.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	1
1.1. LOVGRUNNLAG FOR SELSKAPSKONTROLLEN.....	1
1.2. BAKGRUNN	2
1.3. FORMÅL.....	3
1.4. PROBLEMSTILLINGER	3
1.5. PRESISERING AV EIERSKAPSKONTROLLEN OG UNDERSØKELSEN	3
2. METODE	4
3. SELSKAPSOPPLYSNINGER	5
3.1. NÆRMERE OM SANDE PRODUKTER AS.....	6
4. GENERELT OM EIERSTYRING	7
5. EIERSKAPSKONTROLL	8
5.1. VEDTEKTER.....	8
5.2. EIERSKAPSMELDING.....	9
5.3. STRATEGIER FOR SANDE PRODUKTER AS	11
5.4. STYRETS SAMMENSETNING	12
5.5. RAPPORTERING	13
6. SAMARBEIDET MELLOM SANDE PRODUKTER AS OG VIRKSOMHETEN BOLIG OG FRITID	14
6.1. IVARETAKELSE AV KOMMUNESTYRETS FORUTSETNINGER.....	14
6.2. ØKONOMISKE OG BEMANNINGSMESSIGE RESSURSER.....	15
7. VURDERINGER OG KONKLUSJONER	18
8. ANBEFALINGER	18

1. INNLEDNING

1.1. Lovgrunnlag for selskapskontrollen

Etter bestemmelser i kommuneloven er kontrollutvalget pålagt ansvar for å gjennomføre selskapskontroll. Dette fremgår av kommunelovens § 77 nr. 5:

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.

Kommunelovens § 80 fastslår hvilke selskaper som omfattes av kontrollen og hvilke rettigheter kontrollutvalget og kommunens revisor har i forhold til selskapene. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

I interkommunale selskaper etter lov 29. januar 1999 nr. 6 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner eier alle aksjer, og i heleide datterselskaper til slike selskaper, har kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Kommunestyret eller fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskapet og herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor.

Kontrollutvalget og kommunens eller fylkeskommunens revisor skal varsles og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.

Med hjemmel i kommunelovens § 77 nr. 11 har Kommunal- og regionaldepartementet 15.06.2004 fastsatt forskrifter som pålegger kontrollutvalget oppgaver og regulerer dets saksbehandling. Dette gjelder forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (kontrollutvalgskriften).

Av kontrollutvalgskriftens § 14 fremgår det at:

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll).

Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kap. 3.

Selskapskontrollen er altså todelt. En obligatorisk del omfatter eierskapskontroll og en valgfri del som omfatter forvaltningsrevisjon.

Av departementets merknader til § 14 framgår det blant annet at:

I eierskapskontrollen inngår de undersøkelser m.m. som den som utfører kontrollen anser nødvendig for å kunne gi en kvalifisert vurdering av forvaltningen av eierinteressene. Kontrollen dreier seg primært om å kontrollere

at den som forvalter kommunens/fylkeskommunens eierskap utøver myndigheten på den måte som er fastsatt i angjeldende virksomhetslov, for eksempel aksjeloven. Det omfatter også en vurdering av om den som utøver eierinteressene gjør dette i samsvar med eierens vedtak og forutsetninger for forvaltningen av eierinteressene.

Forskrift om kontrollutvalg har i § 15 følgende bestemmelser om rapportering av selskapskontrollen:

Kontrollutvalget fastsetter selv hvordan utført selskapskontroll skal rapporteres til utvalget, herunder hvilket innhold slik rapport skal ha. Et selskap som er omfattet av selskapskontrollen, og den som utøver kommunens eierfunksjon, skal alltid gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som omtales i rapporten. Eventuelle kommentarer skal fremgå av rapporten.

Med utgangspunkt i planen for gjennomføring av selskapskontroll skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om hvilke kontroller som er gjennomført samt om resultatene av disse.

Kontrollutvalgsforskriftens § 13 gir følgende pålegg om planlegging av selskapskontroll:

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll.

1.2. Bakgrunn

Kontrollutvalget i Sande kommune vedtok i møte 28.04.14, i sak 14/14, følgende:

Kontrollutvalget vedtar å bestille en eierskapskontroll/undersøkelse av Sande Produkter AS med følgende problemstillinger/delproblemstillinger:

- *Utøver Sande kommune eierskapet i Sande Produkter AS i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger og etablerte normer for god eierstyring?*
- *Hvordan fungerer samarbeidet mellom Sande Produkter AS og virksomheten Bolig og Fritid?*
- *I forbindelse med sistnevnte problemstilling, vil det være aktuelt å vurdere om kommunestyrets forutsetninger har blitt oppfylt, jfr. kommunestyresak 30/12 om sammenslåing av Sande Produkter AS og Sande arbeids- og aktivitetssenter. Likeledes hvorledes økonomiske og bemanningsmessige ressurser utnyttes og organiseres.*

Vi har orientert Sande kommune og Sande Produkter AS om gjennomgangen i brev 13.05.2014.

1.3. Formål

Eierskapskontrollen har som formål å vurdere ivaretagelsen av kommunens eierstyring. Denne eierskapskontrollen dreier seg primært om å vurdere at den som utøver kommunens eierinteresser, utøver myndigheten på den måten som er fastsatt i den aktuelle virksomhetsloven (lov om aksjeselskaper) og i tråd med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

I tillegg vil den delen av gjennomgangen som omhandler samarbeidet mellom Sande produkter og Bolig og fritid, bidra til klargjøring av roller og oppgaver.

1.4. Problemstillinger

Følgende problemstillinger er formulert for denne undersøkelsen:

- *Utøver Sande kommune eierskapet i Sande Produkter AS i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger og etablerte normer for god eierstyring?*
- *Hvordan fungerer samarbeidet mellom Sande Produkter AS og virksomheten Bolig og Fritid?*

I forbindelse med sistnevnte problemstilling, vil det være aktuelt å vurdere om

- *kommunestyrets forutsetninger har blitt oppfylt, jf. kommunestyresak 30/12 om sammenslåing av Sande Produkter AS og Sande arbeids- og aktivitetssenter*
- *hvorledes økonomiske og bemanningsmessige ressurser utnyttes og organiseres*

1.5. Presisering av eierskapskontrollen og undersøkelsen

Eierskapskontrollen har hovedfokus på Sande kommune sin oppfølging av selskapet Sande Produkter AS. Selskapet er heleid av kommunen.

En eierskapskontroll innebærer en vurdering av om eierne har etablert tilfredsstillende rammer for styring, og at virksomheten faktisk opererer i tråd med formålet¹. Gjennomgangen vil derfor konsentrere seg om å påse hvorvidt eier har etablert nødvendige kontroll og styringssystemer og ikke vurdere innholdet av disse. Eksempler på dette er strategidokumenter, eierskapsmeldinger mv. En nærmere vurdering vil måtte gjøres i form av en konkret forvaltningsrevisjon innen ulike områder i selskapet.

I tillegg til eierskapskontroll, vil vi også gjennomføre en undersøkelse av forholdet mellom Sande Produkter AS og virksomheten Bolig og fritid. Denne undersøkelsen dreier seg om å vurdere hvorvidt kommunestyrets forutsetninger ved sammenslåingen av Sande produkter og Sande arbeids og aktivitetssenter er oppfylt, samt hvordan økonomiske og bemanningsmessige ressurser utnyttes og organiseres.

¹ Sitat fra NKRFs veileder for selskapskontroll.

2. METODE

Kommunen er i brev datert 13.05.2014 fra Buskerud Kommunerevisjon IKS (BKR) varslet om eierskapskontrollen. Eierskapskontrollen er gjennomført av ansatte i BKR.

Vår gjennomgang baserer seg i noen grad på RSK 001 - Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av styret i Norges Kommunerevisorforbund (NKRF), samt NKRFs veileder for selskapskontroll.

Analysen er gjort på bakgrunn av faktainnsamling og samtaler med kommunalsjef, selskapets daglige leder og andre nøkkelpersoner. Vurderingene våre er gjort ved å sammenholde de fakta vi har fått fra kommunen og nøkkelpersoner med kriterier i lovverk. Vi har i hovedsak brukt ”KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt eide selskaper og foretak²” som bakgrunn for våre vurderinger.

Utkast av rapporten er forelagt rådmann og ordfører i Sande kommune, samt Sande Produkter AS. Ordføreren har ingen kommentarer til utkastet. Rådmannens kommentarer har vært innspill som er søkt innarbeidet i denne rapporten.

² Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, KS Eierforum, 2010.

3. SELSKAPSOPLYSNINGER

Opplysninger om Sande Produkter AS

Organisasjonsnummer:	993 735 817
Navn/foretaksnavn:	SANDE PRODUKTER A/S
Organisasjonsform:	Aksjeselskap
Forretningsadresse:	Hagaveien 3 3070 SANDE I VESTFOLD
Kommune:	SANDE
Registrert i Enhetsregisteret:	09.03.2009
Stiftelsesdato:	01.01.2009
Daglig leder/ adm.direktør:	Runar Bergstrøm
Vedtektsfestet formål:	Gjennom produksjon og annen virksomhet skape grunnlag for yrkesmessig, kompetansemessig og personlig utvikling.
Virksomhet/art/bransje:	Utleie av arbeidskraft og skape egne produksjonsoppdrag tilrettelagt for utsatte arbeidstagergrupper.
Næringskode(r):	88.993 Arbeidstrening for ordinært arbeidsmarked 82.920 Pakkevirksomhet
Sektorkode:	1520 Kommunalt eide aksjeselskaper mv.
Styrets leder:	Ole Kind
Styremedlem:	Aslaug Bonden Ole Johny Lofsberg Helge Moen Aud Gunnestad
Signatur:	To styremedlemmer i fellesskap
Prokura:	Daglig leder alene.

3.1. Nærmere om Sande Produkter AS

Sande Produkter AS er i dag en arbeidsmarkedsbedrift med Sande kommune som eier og består av daglig leder, 2 avdelingsledere, 9 ordinært ansatte. Selskapet har 15 VTA plasser³ og 20 brukere på dagsenter. De har også 5 lærekandidater i OKTAV⁴ finansiert fra opplæringskontoret i Vestfold. Selskapet definerer seg selv som en vekstbedrift med tilbud om varig tilrettelagt arbeid for personer som av ulike årsaker faller utenfor det ordinære arbeidsmarkedet, i tillegg til et dagsenter for mennesker med spesielle behov.

Sande Produkter driver med mange ulike arbeidsoppgaver som blant annet utkjøring av frukt/grønnsaker, bilvask, makulering, utvendig vask av hus, rydding og bortkjøring for private og næringsliv m.m. Det kan også utføres andre oppdrag fra næringslivet på bestilling.

Selskapets formål er gjennom produksjon og annen virksomhet å skape grunnlag for yrkesmessig, kompetansemessig og personlig utvikling.

I kommunestyret 13.06.2012 ble det vedtatt å overføre virksomheten Arbeids- og aktivitetssenteret til Sande Produkter AS med virkning fra 01.01.2013. Det ble inngått en samarbeidsavtale som regulerer mål og rammer.

Bakgrunnen for avtalen (jf. saksfremlegg i kommunestyret sak KST-30/10) var i hovedsak at det ble kartlagt et fremtidig behov for ulike typer tilrettelagte arbeidsplasser. Ved å slå sammen virksomhetene ønsket man å gjøre det lettere å etablere ulike typer tilrettelagte tilbud i tillegg til VTA plasser. Virksomhetene var plassert i samme lokaler og man hadde tilrettelagte arbeidsoppgaver og fagpersoner med erfaring innenfor feltet som man kunne dra nytte av ved et evt. samarbeid. Det ble påpekt at et slikt samarbeid kunne føre til at man fikk bedre uttelling for VTA plasser og andre ordninger der NAV er oppdragsgiver for et aksjeselskap. Av saksfremlegget til kommunestyret fremgår det også at en slik driftsform som Sande Produkter AS har, vil kunne åpne for muligheter til å ta ut utbytte og derved stimulere til vekst.

Prosjektplan ble behandlet og godkjent i kommunestyret 15.09.2010 og arbeid med sammenslåing ble satt i gang.

Det ble i kommunestyret 13.06.12 saksfremlegg KST -30/12 innstilt til en sammenslåing med en årlig ramme på 5,1 mill basert på budsjett 2013 for Sande Produkter AS.

Samarbeidsavtalen ble underskrevet 18.12.2012 av rådmannen i Sande kommune med en budsjettert inntekt på 5 624 386 for Sande Produkter AS

Vedtektene for selskapet er fra 10.12.2008, og har ikke blitt reforhandlet etter samarbeidsavtale ble inngått.

³ VTA plasser – Varig tilrettelagte arbeidsplasser

⁴ Oktav er et tilbud om tilrettelagt opplæring gjennom arbeid til ungdom

Nøkkeltall for selskapet:

Sande Produkter AS	2013	2012	2011	2010	2009
Resultatregnskap					
Sum driftsinntekter	9 963	2 773	2 275	2 293	2 077
Driftsresultat	2 239	374	-42	237	294
Resultat før skatt	2 268	384	-41	238	294
Årsresultat	2 268	384	-41	238	294
Balanseregnskap					
Sum anleggsmidler	36	35	0	0	0
Sum omløpsmidler	4 586	1 438	393	1004	1065
Sum egenkapital	3 243	975	591	632	394
Sum gjeld	1 397	498	388	372	671
Regnskapsanalyse					
Totalrentabilitet	49,1 %	26,1 %	-4,2 %	23,7 %	27,6 %
Resultat av driften	22,5 %	13,5 %	-1,8 %	10,3 %	14,2 %
Likviditetsgrad	3,3	2,9	2,5	2,7	1,6
Egenkapitalandel	70,2 %	66,2 %	60,4 %	62,9 %	37 %

Av nøkkeltallene ser vi at driftsinntektene til selskapet har økt betydelig (ca kr 7,2 mill) etter samarbeidsavtalen i 2013 ble innført. Som følge av økte inntekter er også selskapets årsresultat forbedret med omtrent kr 1,8 mill. Av driftsinntektene på kr 9,9 mill utgjør i hovedsak kr 8,1 mill offentlig tilskudd og kr 1,7 mill salgsinntekter. Salgsinntektene i 2013 har økt rundt kr 1 mill sammenlignet med året før.

Selskapet hadde en egenkapital på ca kr 1,3 mill pr 31.12.2012. Pr 31.12.2013 har selskapet økt sin egenkapital til kr 4,8 mill.

Daglig leder og styret har ifølge noter til årsregnskapet 2013 ikke avtale om sluttvederlag, aksjebasert avlønning, overskuddsdelinger, opsjoner eller lignende. Daglig leder har avtale om resultatbasert bonus. Vi har fått opplyst at bonus ble gitt i 2013 men at den årlige bonusavtalen ifølge styreleder nå er tatt bort.

4. GENERELT OM EIERSTYRING

Det kan være nyttig å skille mellom eierskapspolitikk og eierskapsstrategi. Med eierskapspolitikk⁵ forstår vi her de overordnede premisser som kommunen legger til grunn for forvaltningen av sine selskaper og eierandeler. Dette innebærer med andre ord hva slags systemer, retningslinjer og rutiner kommunen skal ha for utøvelse av sitt eierskap. Dette kan blant annet omfatte rutiner for rapportering, premisser for valg av styremedlemmer, premisser for valg av selskapsorganisering, premisser for utøvelse av eierskap osv. Dette er med andre ord et rammeverk for eierstyring som det vil være en fordel at det er bred politisk tilslutning til. En viktig del av en eierskapsmelding vil være å få på plass et slikt rammeverk.

Eierstrategiene utgjør de prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen har overfor det enkelte selskap, for å sikre at selskapet ivaretar de målsetninger som eierne har satt. Dersom kommunen skal utøve et aktivt eierskap, er det viktig at det etableres klare rutiner for evaluering og oppfølging av eierstrategiene og selskapene. Flere kommuner har lagt opp til en årlig gjennomgang og diskusjon av kommunens eierskap i kommunestyre/bystyre.

KS omtaler eierstrategi som en måte å sikre forankring, styring og nødvendig kontroll av de enkelte selskaper, mens eierskapsmeldinger generelt defineres som det overordnede politiske styringsdokumentet for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt.

5. EIERSKAPSKONTROLL

For å vurdere Sande kommune sin utøvelse av eierskap i Sande Produkter AS, har vi delt inn undersøkelsen i følgende punkter:

- Vedtekter
- Eierskapsmelding
- Strategier for Sande Produkter AS
- Styret
- Rapportering og oppfølging mellom selskap og eier

Punktet om vedtekter er vurdert opp mot relevant bestemmelse i lov om aksjeselskaper og de øvrige punktene er vurdert opp mot KS anbefaling om eierskap. For hvert punkt er det utledet et kriterium som vurderes mot beskrivelse av fakta.

5.1. Vedtekter

5.1.1. **Krav til vedtekter**

Følgende bestemmelser fremgår av aksjeloven:

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

Vedtektene skal minst angi:

1. *selskapets foretaksnavn;*
2. *den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor;*
3. *selskapets virksomhet;*
4. *aksjekapitalens størrelse, jf § 3-1;*
5. *aksjenes pålydende (nominelle beløp), jf § 3-1;*

Utledet kriterium:

- ✘ Selskapets vedtekter er i henhold til gjeldende lovverk

5.1.2. **Selskapets vedtekter**

Gjeldende vedtekter for selskapet er sist endret den 10.12.2008. De inneholder i alt åtte paragrafer med følgende innhold:

1. Selskapets navn
2. Forretningskontor
3. Selskapets formål
4. Selskapets aksjekapital
5. Aksjenes pålydende
6. Styret
7. Generalforsamlingens oppgaver
8. Annet

5.1.3. Vurdering

I KS anbefaling nr 3 står det at:

Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene/selskapsavtalen. Innenfor rammen av vedtektene/selskapsavtalen bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet. Formålsangivelsen i selskapsavtale/vedtekter bør vurderes med jevne mellomrom for å se om det er behov for endringer.

Vedtektene er undertegnet 10.12.2008. Det er ikke gjort endringer i vedtektene etter at samarbeidsavtalen med kommunen ble inngått.

Aksjeloven § 5 (2) sier følgende:

Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

Vedtektene for selskapet sier ikke noe om økonomisk utbytte verken *er* eller *ikke er* et formål. Så langt vi er kjent med blir det ikke utdelt utbytte fra selskapet, og selskapet har ikke ”*ervert til formål*”. Vedtektene inneholder heller ikke bestemmelser om anvendelse av overskudd og formue.

Av saksfremlegget til kommunestyret når selskapet ble vedtatt etablert fremgår det at en slik driftsform som Sande Produkter AS har, også vil kunne åpne for muligheter til å ta ut utbytte og derved stimulere til vekst. Det vises i denne forbindelse til uttalelsen fra Sande Produkter om utbytte og skatt (se vedlegg).

Med bakgrunn i ovenstående anser vi at gjeldende vedtekter ikke er fullt ut i tråd med kravene i aksjeloven samt anbefalingene fra KS.

Vi anbefaler at selskapets formål bør vurderes ut fra eiers forventning og krav til aktivitet. Det bør presiseres i vedtektene om selskapet har ervert til formål eller ikke.

5.2. Eierskapsmelding

5.2.1. Krav/anbefalinger til eierskapsmeldinger

I KS Eierforums anbefaling heter det følgende om eierskapsmeldinger⁶:

Kommuner skal foreta en politisk gjennomgang av virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter eller interkommunale organer gjennom utarbeidelse av en eierskapsmelding. Eierskapsmeldingen bør gjennomgås og eventuelt revideres hvert år i kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal følges av strategier og formål/selskapsavtale for det enkelte selskap. Alt eierskap i selvstendige rettssubjekter skal fremgå på en klar og instruktiv måte i kommunens årsberetning. Interkommunale eierskapsmeldinger kan også utarbeides.

⁶ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, anbefaling nr. 2, side 7, KS Eierforum, 2010.

En eierskapsmelding kan defineres som et overordnet politisk styringsinstrument for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt (...) En eierskapsmelding bør som minimum ha tre hovedpunkter;

1. *Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid*
2. *Politisk (prinsipper for eierstyring) og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformen*
3. *Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder vedtektsrevisjon.*

En eierskapsmelding vil sikre nødvendig styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre lokalpolitikernes ansvar. Det vil bidra til og skaffe til veie en oversikt over kommunens samlede virksomhet, det vil gi de folkevalgte en mulighet til å sette seg inn i de juridiske styringsmulighetene som ligger i de ulike selskapsformene og det vil bidra til mer åpenhet overfor omverden i forhold til den samlede kommunale virksomhet. Gjennom en eierskapsmelding kan kommunen dessuten gi mer overordnede styringssignaler til selskapsstyrene, f eks politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, åpenhet og etikk.

Eierskapsmeldingen bør reflektere det rettslige ansvarsmessige forholdet mellom selskapsform og eier. Kommunestyrene skal ikke gjennom eierskapsmeldingen detaljstyre selskapene, men bidra til å sikre samhandling og kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyret overfor selskapene og omverden. (...)

Eierskapsmeldingen skal med andre ord gi en helhetlig framstilling av den del av kommunens virksomhet som er organisert utenfor basisadministrasjonen, det vil si interkommunalt samarbeid, interkommunale selskaper og aksjeselskaper.

Det kan være relevant å trekke fram den vekt man i anbefalingen legger på de mulighetene eierskapsmeldingen gir de folkevalgte til å gi ”overordnede styringssignaler til selskapsstyrene, f eks politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.” samt ”bidra til å sikre samhandling og kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyret overfor selskapene og omverden (...)

For øvrig viser vi blant annet til KS sin anbefaling hvor det peker på at det er naturlig at eier benytter eierskapsmeldingen til å fremme eventuelle ønsker om endringer i selskapsstrategien. Det vil være opp til eieren å ta stilling til prosedyrer for og utforming av eventuelle eierskapsmeldinger.

For at kommunen skal klare å oppnå en åpen, forutsigbar og langsiktig eierstyring, bør de vurdere forankring av eierskapspolitikken og opprettelse av en god og synlig eierskapsforvaltning internt i kommuneadministrasjonen.

Utledet kriterium:

- * Det bør foreligge en eierskapsmelding

5.2.2. Vurdering

Sande kommune har ikke utarbeidet eierskapsmelding. Det foreligger heller ikke vedtak på at det vil utarbeides eierskapsmelding i kommunen.

Eierskapsmelding er et nødvendig overordnet styringsdokument som kommunen bør ha på plass overfor selskaper og eier. Eierskapsmeldingen skal inneholde eierstrategier, og gi en vurdering av

selskapene hver for seg. Vi anbefaler at det gjøres en gjennomgang av selskap i kommunen, samt revisjon av både formål og oppgaver knyttet til selskapene.

Manglende eierskapsmelding kan være en svakhet i eierstyringen. Sande kommune bør derfor vurdere å utarbeide eiermelding for sine selskaper.

Vi har blitt informert om at arbeid i forbindelse med eiermelding vil bli satt i gang i forbindelse med Sande Produkter AS.

5.3. Strategier for Sande Produkter AS

5.3.1. *Krav/anbefalinger til eierstrategi*

Følgende er hentet fra KS Eierforums anbefaling⁷:

En grunnleggende forutsetning for en strategisk drift er en klar og presis eierstrategi for selskapene hvor eiers forventninger til selskapet formuleres. Dette vil også være en forutsetning for den etterfølgende selskapskontroll. Det er anbefalt at eier klargjør sine forventninger til styret og selskapet gjennom selskapsstrategiene. Selskapsstrategiene bør som del av eierskapsmeldingen revideres jevnlig.

Utledet kriterium:

- ✘ Det bør utarbeides strategier for selskapet.

5.3.2. *Vurdering*

Det er foreløpig ikke utarbeidet eierstrategier for Sande Produkter AS.

I samarbeidsavtalen er det likevel definert følgende målsetting for selskapets aktivitet:

- Øke den enkelte brukers sosiale ferdigheter, slik at de kan ha meningsfylt tilværelse i felleskap med andre
- Opprette primærfunksjoner
- Få opplæring og trening i nye ferdigheter som er viktig for at vedkommende skal leve og bo så selvstendig som mulig
- Øke den enkeltes opplevelse av livskvalitet
- Ha en mest mulig normalisert tilværelse

Selskapets formål er ifølge vedtektene; ”gjennom produksjon og annen virksomhet å skape grunnlag for yrkesmessig, kompetansemessig og personlig utvikling”.

Vi ser at det foreligger flere mål for Sande Produkter AS i samarbeidsavtalen. Mål og strategier skal ha en klar sammenheng med formålet til selskapet og skal gjenspeile eiernes motiv med foretaket.

Ut i fra samtale med daglig leder for selskapet ser det ut til at virksomheten drives i henhold til fastsatte mål. Sande Produkter AS har raskt vokst fra å være et lite selskap med begrenset aktivitet til et selskap med flere ansatte og brukere og større faglig miljø. Brukerne ser ut til å ha et spekter av muligheter og aktiviteter som de trives med, og grunnlag for utvikling synes å være tilstede. Det politiske motivet og målene ser dermed ut til å være tilfredstilt. Det er derimot ikke spesifisert noen mål/strategier om det økonomiske. Spørsmål om lønnsomhet, utbytte, etc. er ikke drøftet.

⁷ Anbefaling om eierskap, anbefaling nr. 3, side 8, KS Eierforum, 2010.

Det kan være en svakhet at kommunen ikke har eierstrategier for sine selskaper. Arbeidet med eierstrategier bør vurderes, slik anbefaling i KS Eierforum tilsier. Det kan være vanskelig å drive et målrettet og aktivt eierskap uten strategier på plass.

Vi har blitt informert om at det blir satt i gang arbeid i forbindelse med å utvikle eierstrategi i kommunen.

5.4. Styrets sammensetning

5.4.1. *Krav/anbefalinger til styre*

KS anbefaling til profesjonelle styre og valgkomite lyder som følger⁸:

Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammene for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et profesjonelt styre som kollegium består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandre kompetansemessig.

Ved valg av styre til selskaper organisert etter aksjeloven og lov om interkommunale selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomité hvor formålet er å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med eiers formål med selskapet. Representantskapets /generalforsamlingens leder velger leder av valgkomiteen.

Å påta seg et styreverv i et aksjeselskap eller interkommunale selskap, er et personlig verv. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar bedriftens interesser på best mulig måte sammen med resten av styret og ut fra selskapets formål.

Eier har ansvar for å sikre at styret besitter den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Styret selv har også et selvstendig ansvar for jevnlig å vurdere egen kompetanse i forhold til eierens formål med selskapet og det er derfor anbefalt en rekke rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret, anbefales det at følgende rutiner etableres som en del av styrets rammer. Styret skal:

- Fastsette instruksjoner for styret og den daglige ledelsen med særlig vekt på klar intern ansvars- og oppgavefordeling
- Foreta en egevaluering hvert år både når det gjelder kompetanse og arbeid.
- Gi jevnlig mulighet til ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomføre egne styreseminarer hvor fokus går på roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsette en årlig plan for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gi en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport. Dersom dette ikke er gjort skal det forklares.

Rutinen er en rettesnor og vil naturlig nok avhenge av selskapets størrelse og virksomhet.

Det er likevel opp til hvert enkelt eierorgan å avgjøre hvilken type kompetanse et styre skal ha. I utgangspunktet anbefales det å unngå situasjoner der styrets medlemmer jevnlig blir vurdert i forhold til forvaltningslovens regler om habilitet og derfor kritisk vurderer bruken av ledende politikere i selskapsstyrene. Det er igjen viktig å understreke at politisk deltakelse i styrene generelt vil være tillatt og at politisk kompetanse i mange virksomheter er viktig for selskapsstyrene.

⁸ Anbefaling om eierskap, anbefaling nr. 9, 10, 11 og 14, side 13-16, KS Eierforum, 2010.

Utledet kriterium:

- ✘ Kommunen bør etablere rutiner om valg av styre og krav til styre.

5.4.2. **Vurdering**

I og med at det ikke er etablert en eierskapsmelding vil flere av momentene som er omtalt i punkt 5.4.1, være aktuelle å vurdere nærmere. Dette gjelder blant annet oppnevning av valgkomite, vilkår for styrets sammensetning, krav til styre om instruks og egevaluering m.m.

5.5. **Rapportering**

5.5.1. **Krav/anbefalinger til rapportering**

KS Eierforums anbefaling om rapportering lyder som følger⁹:

Samhandlingen mellom kommunestyret og oppnevnt eierorgan innenfor selskapslovgivningen er ikke regulert. Det er til dels svært stor forskjell på dialogformen mellom eierorgan og kommunestyret i de ulike kommunene og så vel som hvem som utgjør eierorganet. Denne anbefalingen retter seg mot at eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene og gjennom kommunestyret for foretakene og ikke i styrene. Innenfor selskapsformene AS og IKS bør det for å sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet, etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyre og eierorgan som forankres i eierskapsmeldingen.

Oppnevning av politisk ledelse til eierorgan vil bidra til å forenkle samhandling og kommunikasjon mellom kommunestyrene og eierorganet. Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær. Dette vil etter kommuneloven være kommunestyret med mindre vedtektene sier noe annet. Ordfører eller andre kommunestyrerepresentanter kan møte etter fullmakt og stemme på generalforsamling. Dette er mest hensiktsmessig dersom det er flere aksjonærer.

Utledet kriterium:

- ✘ Det bør foreligge rutiner på rapportering mellom Sande Produkter og selskapets eier

5.5.2. **Vurdering**

Etter aksjeloven § 9-1 utøver aksjeeierne gjennom generalforsamlingen den øverste myndighet i aksjeselskapet. Aksjeloven krever at enkelte saker skal behandles i generalforsamlingen. Dette gjelder bl.a. selskapets årsoppgjør, vedtektsendringer, endringer av aksjekapitalens størrelse mv. En kommune kan også ha andre forhold til aksjeselskapet enn aksjeeierforholdet. Hvis selskapet er avhengig av kommunal økonomisk støtte, kan kommunen stille vilkår for støtten, og om kommunen står i et kontraktsforhold til selskapet, kan også dette gi grunnlag for å påvirke driften av selskapet uavhengig av eierskapet.

Når det gjelder Sande Produkter er det generalforsamlingen som er den viktigste arenaen for rapportering. Her det er muligheter for oppfølging i tråd med de føringer som er vedtatt i eierskapsmelding etc. Omfanget av kontakt/dialog mellom eier og selskap v/styret kan være forskjellig, og må vurderes ut fra flere hensyn som blant annet selskapets størrelse og økonomi.

⁹ Anbefaling om eierskap, anbefaling nr. 7, side 11/12, KS Eierforum, 2010.

Det vil være naturlig å vurdere rapporteringsrutiner mellom selskap og eier når innholdet i en eierskapsmelding skal drøftes.

6. SAMARBEIDET MELLOM SANDE PRODUKTER AS OG VIRKSOMHETEN BOLIG OG FRITID

Vi har for denne undersøkelsen definert følgende problemstilling:

Hvordan fungerer samarbeidet mellom Sande Produkter AS og virksomheten Bolig og fritid?

I forbindelse med denne problemstilling, vil det være aktuelt å vurdere om

- *kommunestyrets forutsetninger har blitt oppfylt, jfr. kommunestyresak 30/12 om sammenslåing av Sande Produkter AS og Sande arbeids- og aktivitetssenter*
- *hvorledes økonomiske og bemanningsmessige ressurser utnyttes og organiseres*

6.1. Ivaretagelse av kommunestyrets forutsetninger

Kommunestyret vedtok følgende:

Sak 30/12

Driften av Sande arbeids- og aktivitetssenter overføres til Sande Produkter A/S med virkning fra 01.01.2013. Sande kommunes eiertilskudd for 2013 innarbeides i økonomiplan/budsjett med inntil kr 5.100.000 (2012-kroner), basert på budsjett for Sande Produkter 2013 etter en sammenslåing. Kostnader til årlig reguleringspremie pensjonsforpliktelser for ansatte som overføres dekkes av Sande kommune. Ansettelsesforhold overføres til Sande Produkter i h.h.t. gjeldende regel-/avtaleverk. Sande kommune utarbeider drifts- og leieavtale i tråd med anbefalinger i denne saken.

I saksfremlegg til sak 30/12 er det gitt slik anbefaling:

Anbefaling:

Administrasjonen vurderer fordelene ved en sammenslåing som så vesentlige for Sande kommune og de innbyggere som trenger et tilrettelagt arbeidstilbud, at kostnadsrammen på

5,1 mill kr bør innarbeides i kommende økonomiplanperiode (2013-2016), og at Sande Produkter A/S overtar driften av Sande arbeids- og aktivitetssenter fra 01.01.2013.

Vurdering:

Driften av Sande arbeids- og aktivitetssenter ble overført til Sande Produkter med virkning fra 01.01.2013. Sande kommunes eiertilskudd for 2013 ble i vedtaket forutsatt å være inntil kr. 5,1 mill. I samarbeidsavtale mellom Sande Produkter AS og Sande kommune signert 18 desember 2012 fremgår det at det kjøpes plass for 18 brukere til en sum på kr 5 624 386. Vi får opplyst at det ble gjennomført ny vurdering av eksempelvis prisindeks i forbindelse med forhandlinger ved avtaleinngåelse.

Utregnede priser per bruker er forutsatt prisjustert med 4 % årlig.

Det ble i vedtaket forutsatt at kostnader til årlig reguleringspremie/pensjonsforpliktelser for ansatte som ble overført til Sande produkter skulle dekkes av Sande kommune. Vi har fått opplyst at disse kostnadene dekkes av Sande kommune. Vi har ikke fått noe skriftlig dokumentasjon på hvem som skal dekke pensjonsforpliktelser som opptjenes etter overgang til selskapet, men vi har fått opplyst at dette dekkes av Sande Produkter AS.

Med unntak av avviket mellom eiertilskudd i vedtak og inngått samarbeidsavtale synes drifts- og leieavtaler å være inngått i tråd med forutsetningene.

6.2. Økonomiske og bemanningsmessige ressurser

Nærmere om Bolig og fritid

Virksomheten gir tjenester til barn, unge og voksne med ulike funksjonsnedsettelse. Bolig og fritid gir individuelt tilpassede tjenester og ønsker å ha fokus på individets ressurser og utviklingsmuligheter.

Virksomheten har faste leietakere og barn, unge og voksne som får tjenester i Prestegårdsalleen 17/19. Det gis også tjenester til innbyggere som bor i kommunale/private hjem. Måltrettet miljøarbeid er redskap og verktøy i tjenesteytingen.

Bolig og fritid tilbyr følgende tjenester:

- Praktisk bistand og opplæring i dagliglivet, kan også organiseres som Brukerstyrt personlig assistanse.
- Støttekontakt ytes individuelt, i gruppe eller fritid med bistand.
- Avlastning: Bolig med heldøgns tilsyn og privat avlastning.
- Omsorgslønn

6.2.1. Bemanning/Nærmere om oppgavene:

Bolig og fritid er omsorgsboliger med heldøgns bemanning. Det er til sammen 24 omsorgsboliger tilknyttet Prestegårdsalleen 17 og 19. To av boligene benyttes som avlastningsleiligheter (avlastning i institusjon). En leilighet som tidligere var til disposisjon for avlastning er omgjort til en ”barnebolig”.

Det skilles mellom omsorgsbolig som ligger i samme bygg som fellesareal og personal rom (type I) og omsorgsboliger som ligger nært inntil fellesareal og personal rom (type II).

Dagvakter

Dagvaktene gjør arbeidsoppgaver som er nødvendige for brukerne, men som ikke er direkte tjenesteyting. Arbeidsoppgavene gjennomføres i tiden brukerne er på dagsenter/arbeid (kl. 09.00 – 14.30), samt direkte tjenesteyting for de beboerne som ikke har dagtilbud, eller ikke ønsker å ”jobbe” hver dag.

Eksempler

- vask og stell i leiligheter som ikke skal gjøres sammen m bruker (etter avtale m bruker)
- innkjøp av diverse varer og produkter som trengs til tjenesteyting (som ikke brukeren skal være med på innkjøp av)
- journalarbeid, tiltaksplan, arbeid opp mot bruker i Gerica (fagprogram)

- planlegging av aktiviteter for brukerne frem i tid (felles møter for brukere, planlegging av aktiviteter for sommerferien etc)
- følge bruker til fysioterapeut, fotpleier, frisør, tannlege etc.
- følge bruker til fastlege og spesialisthelsetjeneste

Virksomheten har ingen "egen" stab/støtte/merkantile ressurser tilknyttet virksomheten. Ansattes ressurser går til direkte tjenesteyting med unntak av avdelingsleder og virksomhetsleder (felles virksomhetsleder med Folkehelse).

Arbeidsoppgaver relatert til drift av virksomheten er lagt til virksomhetsleder, avdelingsleder, miljøarbeidere/miljøterapeuter. Enkelte ansatte har et særlig ansvar for administrativ oppfølging, eksempelvis Gat (turnus), Gericca, innkjøpsansvarlig m.v.

Eksempler på oppgavene som gjøres etter morgenstell (brukerne er på dagsenter/arbeid (kl. 9.00 – 14.30) og som ikke er oppgaver tilknyttet tjenesteyting (brukerrettet):

- innkalle vikarer, etterse turnus og sjekke at det er tilstrekkelig med ansatte på plass til hver vakt
- -gjennomføring av personalmøter, medbestemmelsesmøter, gjennomgang av branninstruks, opplæring av nyansatte etc
- vask på fellesområder
- arbeid med turnus, timelister
- merkantile oppgaver
- saksbehandling støttekontakttjenesten/avlastning utenfor institusjon

Vi får opplyst at det må være et visst antall dagvakter slik at brukerne får den hjelpen de trenger i morgenstell og til å komme seg til dag aktivitet (7.30- 9.00). Dagvakter har mange ulike oppgaver å gjennomføre når brukerne ikke er hjemme jf punkter over. Det er alltid en eller flere brukere hjemme hver dag, oppgavene til dagvakten da er tjenesteyting i tillegg til øvrige oppgaver. Det skal følges opp med tiltaksplaner, møter med pårørende, andre typer oppgaver som skal løses, medisinoppfølging, personer skal følges til lege etc.

Dagvakter gir etter sigende tjenester til 10 brukere som bor i egne hjem (utenfor Prestegårdsalleen 17/19). Aften-/ kveldsvakter og helgvakter er direkte tjenesteyting, det er liten grad av oppgaver ut over tjenesteyting lagt til disse vaktene. Da er de fleste brukere hjemme, eller skal følges til aktiviteter. Innføring av en hvilende nattevakt har medført økt bemanning til kveldsvakten. Hvilende nattevakt kommer kl. 20.00, og deltar i kveldsaktiviteter (frem til kl. 24.00). Hvilende nattevakt deltar i morgenstell (fra kl. 6.00). Den ene våkne nattevakten starter i arbeid kl. 22.00 og blir med i morgenstell fra kl. 6.00- 08.30.

Det opplyses at ny turnus i stor grad er basert på at ansatte skal være på jobb når brukerne er hjemme. Det betyr færre dagvakter og flere kveldsvakter på turnus, samt endring fra våken til hvilende nattevakt for en av de tre nattevaktstillingene Det har vært en reduksjon på stillinger fra 2013 til 2014. Innsparingskrav på ca. 3,2 mill medførte en del endringer. Antall årsverk som er fjernet er ca. 10 (totalt) blant annet 1 virksomhetslederstilling og 1 avdelingslederstilling. Endring av nattevaktturnus /stillinger fra 3 våkne nattevakter til 2 våkne og 1 hvilende medførte et naturlig redusert behov for dagvakter fordi nattevakter deltar i kvelds- og morgenstell). De stillinger som innebærer administrative oppgaver, saksbehandler, Gat ansvarlig og Gericca ansvarlig er endret fra å være dag-stillinger, til å gå inn i turnus og deltar i morgenstell, jobber i helger etc.

Det er i dag ca. 26 årsverk til sammen i Bolig og Fritid.

6.2.2. Økonomi

Av samarbeidsavtalen mellom Sande Produkter og Sande kommune fremgår de økonomiske betingelsene. Vi får opplyst både fra kommunen og Sande Produkter AS at det er en viss uenighet om de økonomiske betingelsene i avtalen. Administrasjonen og bolig og fritid mener at avtalen er for rigid i lys av de behov brukerne har. Priser og bemanningsfaktor i avtalen har som forutsetning at de brukerne avtalen omfatter er hos Sande Produkter 5 dager i uken. Vi får opplyst av Bolig og Fritid at ikke alle de 18 brukerne som avtalen omfatter er på jobb hos Sande Produkter AS hele arbeidsuken. Årsaken til at brukerne ikke har full arbeidsuke er etter sigende sammensatt. Enkelte brukere har behov for en dag hjemme og enkelte oppgaver brukerne har som de trenger bistand til som innkjøp, husvask etc. må gjøres på dagtid når det er bemanning til å bistå med det. Avtalen åpner ikke for justeringer i forhold til behov.

I avtalens pkt 1.2 er antall brukere satt opp i forhold til bemanningsfaktor:

Bemanningsfaktor	Antall brukere
- 1:1	4 stk
- 1:2	1 stk
- 1:3	3 stk
- 1:4	-
- 1:5	10 stk

Vi får opplyst at når det kommer nye brukere så må bemanningsfaktor og antall brukere vurderes slik det ligger i avtalen. Det vil si at dersom det er ledig 1:5 plass med 1:5 bemanningsfaktor, men Bolig og fritid trenger avtale til 1:3 bruker med bemanningsfaktor 1:3 så må de betale tillegg. De får heller ikke betale bare mellom legget. Det at brukere er på ferie et visst antall uker er ikke tatt hensyn til i avtalen. Det er også kun en plass som kan deles mellom brukere.

6.2.3. Samarbeid

I henhold til samarbeidsavtalens pkt 1.3 fremgår det at det skal etableres et samarbeidsutvalg med to representanter fra hver part. Samarbeidsutvalget skal ha følgende oppgaver:

- drøfte nye innsøkinger og bemanningsfaktor ut fra funksjonsnivå
- kvalitetssikring av faglig nivå på tjenesten
- orientere om plasskapasitet på senteret
- orientering om endringer som påvirker kostnadene for den enkelte plass
- orientering om andre saker som kan ha betydning for tilbudet til brukeren
- orientering fra kommunen om fremtidig behov for plasser

Vi får opplyst både fra Sande Produkter og administrasjonen i kommunen at Samarbeidsutvalget kom på plass fra januar 2014. Det har vært mye diskusjon rundt de økonomiske forutsetningene i avtalen.

Faglige diskusjoner og avklaringer rundt den enkelte brukers behov ivaretas fortløpende. Både fra Sande Produkter og fra Bolig og fritid opplyses det at brukerne har det fint på Sande Produkter. Arbeidsoppgaver blir i stor grad tilrettelagt etter evner og interesser. Det er tett og god dialog mellom Sande Produkter og Bolig og Fritid når det gjelder brukernes behov.

7. VURDERINGER OG KONKLUSJONER

På bakgrunn av vår gjennomgang vurderer vi det slik at Sande kommune ikke fører tilfredsstillende kontroll med sine eierinteresser i selskapet Sande Produkter AS. Det foreligger ingen Eiermelding og heller ingen overordnet eierskapspolitikk som man kan forholde seg til. Det er ikke etablert rutiner for oppfølging eller evaluering av selskapene. Hensikten med eierskapsmeldingen er å få etablert en begrunnet tenkning om eierskap for selskap som kommunen eier.

At det ikke er etablert en overordnet eierskapspolitikk som følges, kan gi konsekvenser som at kommunens eierinteresser ikke utøves i samsvar med kommunestyrevedtak og forventninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer slik som påpekt i vår gjennomgang.

Kommunestyrets forutsetninger i sak 30/12 synes oppfylt med unntak av avviket på ca 0,5 mill.kr mellom eiertilskudd i vedtak og inngått samarbeidsavtale.

Når det gjelder bemanning hos Bolig og Fritid gjenspeiler rapporten de opplysninger vi har fått om bemanning og de oppgaver de ansatte utfører når brukerne er ved Sande Produkter AS. Hvorvidt bemanningen hos Bolig og Fritid er adekvat i forhold til de oppgaver som skal løses vil kreve faglige vurderinger som vi ikke har gått inn på i denne rapporten. Imidlertid får vi opplyst at det er gjort kutt i bemanning de siste årene samt at turnus er utarbeidet for å gi en mest mulig effektiv bruk av bemanning hos Bolig og Fritid.

Samarbeidsavtalen mellom Sande kommune og Sande Produkter AS er i stor grad en fastprisavtale. Brukerne vil i varierende grad kunne benytte seg av tilbudet fra Sande produkter. Det er brukere som ikke benytter plassen fullt ut. Da betaler kommunen for en tjeneste de ikke benytter for de aktuelle brukerne.

8. ANBEFALINGER

På grunnlag av vår gjennomgang, anbefales følgende:

- Utarbeidelse av eierskapsmelding som inneholder strategier for Sande Produkter. En eierskapsmelding bør vurderes i lys av KS Anbefaling om eierskap
- Den foreliggende samarbeidsavtalen bør reforhandles for å tilpasses brukernes behov

Drammen, 11. november 2014

Pål Ringnes
daglig leder

Siv Janne Skeide
teamleder
sign.

Habibe Demirel
revisor

Vedlegg: Brev av 07.11.2014 fra Sande Produkter AS

Referanser

Oversikt over sentrale dokumenter og litteratur

- Kommunestyrets saksfremlegg og vedtak om å opprette selskapet
- Samarbeidsavtale mellom Sande Produkter AS og Sande Kommune
- RSK 001 - Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av styret i Norges Kommunerevisorforbund (NKRF)
- NKRFs veileder for selskapskontroll
- KS sin anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak
- Årsregnskap og årsberetning for Sande Produkter AS (2010-2013)
- Lov om aksjeselskaper

Mottaker:

Buskerud Kommunerevisjon

Vår medarbeider

Vår dato 07.11.14

Vår referanse Runar Bergstrøm

Kommentar til rapport Eierskapskontroll/undersøkelse Sande Produkter AS

Sande produkter A/S ble etablert på grunnlag og ønske om VTA plasser. Dette var et ønske kommunen og NAV hadde hatt over tid og som det gjennom flere år hadde blitt søkt om å få som tiltak. Selskapet skulle også jobbe mot å få flere tiltak fra NAV slik at kommunen skulle slippe å sende mennesker ut til andre kommuner for å få tjenesten. I 2009 ble selskapet etablert og fikk 10 plasser fra NAV.

I 2010 ble Sande Produkter A/S spurt av administrasjonen om vi var villige til å drive dagsenteret for kommunen. Vi gikk inn i en dialog og etter 3 år med forhandlinger ble kontrakt med kommunen underskrevet. Det som er viktig å understreke i denne prosessen er at Sande Produkter A/S måtte overta alle ansatte og gi de samme rettighetene som de hadde hatt i kommunen. Dette var et krav fra administrasjonen.

Når vi satte opp avtale og budsjett for drift av dagsenteret var det derfor viktig å ha en ramme for inntekt som skulle dekke disse forpliktelsene vi hadde pålagt oss.

Når det gjelder overskudd første driftsår er det flere faktorer som spiller inn. Blant annet at det var 3 stk fra dagsenteret som ikke ville være med i overgangen og dermed måtte vi ansatte 3 nye medarbeidere. Disse begynte ikke hos oss før i mars/april mnd, og av den grunn tjente vi inn lønnsutgifter og sosiale utgifter på disse mnd. I tillegg gjorde vi gode innkjøp av varer som vi solgte ut gjennom vårt opplæringskontor og lærekandidat i butikkfag.

Når det gjelder mulighet for å ta ut utbytte i vårt selskap, er ikke dette mulig. Vi betaler derfor heller ikke skatt av overskuddet. Dette er en avtale mellom skatteetaten og våre selskaper. Dette ble det informert om når selskapet ble etablert i 2009, og inngår i selve avtalen om selskapsetablering rundt slike selskaper og drift.

Når det gjelder utsagn om at det er få som utnytter seg av plassene sine fullt ut, medfører dette uriktighet. De aller fleste utnytter plassene sine fullt ut.

Vi dokumenterer og leverer fra oss oversikt over hvor mange dager hver enkelt bruker jobber i samarbeidsutvalget. I stillingsprosent utgjør brukernes samlede fravær hos Sande Produkter i underkant av en 50% stilling

Sande Produkter AS

Runar Bergstrøm
(Daglig Leder)

Adresse:
Hagaveien 3
3070 Sande i Vestfold

Tlf: 94 00 54 66
Mob: 94 86 50 95

Bank: 1503 09 37 292
Org.nummer: 993 735 817